

Aan de raden van de deelnemende
gemeenten van Regio Foodvalley
via de colleges van B en W

uw kenmerk:	uw brief van:	ons kenmerk:	behandeld door:	doorkiesnummer:	e-mailadres:
--	--	22/RFV/Ruimte221209	Holmer Doornbos	0318 - 680 667	holmer.doornbos@regiofoodvalley.nl
onderwerp: Uitkomsten BO MIRT 2022			bijlage: 2	datum: 9 december 2022	

Geachte raden,

Maandag 14 november heeft u de berichtgeving ontvangen over de uitkomsten van het BO MIRT van 10 november jl. Daarbij is aangekondigd dat nadere duiding van de uitkomsten zou volgen. Met deze brief geven we hier invulling aan. Voor Regio Foodvalley stond er bij dit BO MIRT veel op de agenda: de verstedelijkingsstrategie zelf, de bestuurlijke afspraken hierover (het 'verstedelijkingsakkoord'), de grootschalige woningbouwgebieden en de versnellingsgelden. In deze brief geven we per onderwerp aan wat er voorafgaand aan het BO MIRT gebeurd is en vervolgens wat de tijdens het BO MIRT gemaakte afspraken zijn. Daarna gaan we in op de duiding en vervolgstappen.

Voorafgaand aan BO MIRT

Besluitvorming raden en Staten Verstedelijkingsstrategie en onderzoeksagenda gebiedsuitwerkingen

De afgelopen periode is in elke gemeenteraad en in beide Provinciale Staten besloten over de verstedelijkingsstrategie en de onderzoeksagenda gebiedsuitwerkingen. Het is goed om te kunnen constateren dat de Verstedelijkingsstrategie op brede instemming kan rekenen in de regio. Alle raden en Staten hebben ingestemd met de voorliggende stukken, de laatste op 8 november jl. Daarmee hebben we een stevige basis gelegd om de vervolgstappen met elkaar te kunnen maken. Verschillende raden hebben daarbij aandachtspunten voor dat vervolg meegegeven. In bijlage 1 is een overzicht weergegeven van de moties en amendementen die zijn ingediend door de raden in Regio Foodvalley. Op dit moment wordt nog gewerkt aan een compleet overzicht waarin ook de opbrengst van de raadsbehandelingen in regio Arnhem-Nijmegen is opgenomen.

In algemene zin geldt dat de ingediende moties en amendementen aandachtspunten opleveren die terugkomen in het vervolgproces van de verstedelijkingsstrategie. Veel aandachtspunten zullen terugkomen in het gebieds- en verstedelijkingsprogramma, bijvoorbeeld als onderzoek, verkenning of uitvoeringsproject. In de bijlage is aangegeven welke voorstellen we daarvoor willen doen. In paragraaf Vervolgstappen gaan we verder in op het gebieds- en verstedelijkingsprogramma.

Besluitvorming verstedelijkingsakkoord colleges

In aanloop naar het BO MIRT heeft in alle colleges in Regio Foodvalley en in Regio Arnhem-Nijmegen besluitvorming plaatsgevonden over het verstedelijkingsakkoord. Dit akkoord is de uitwerking van de samenwerkingsprincipes zoals beschreven in de Verstedelijkingsstrategie Deel 2 en bevat afspraken over hoe de overheden langjarig en integraal met elkaar samen willen werken. Onderdeel van het akkoord is een eerste set afspraken over concrete maatregelen als aanzet voor een verstedelijkingsprogramma. Alle colleges hebben ingestemd met de akkoordtekst ten behoeve van vaststelling tijdens het BO MIRT.

NOVEX Grootchalige woningbouwgebied Foodvalley

Gelijktijdig met de besluitvorming over de verstedelijkingsstrategie en -akkoord is gewerkt aan het voorstel voor het NOVEX Grootchalig woningbouwgebied Foodvalley. Voor de zomer werd Foodvalley tot NOVEX Grootchalig woningbouwgebied (hierna GWG) aangewezen. Voor de infrastructurele ontsluiting van nieuwe woningbouwgebieden heeft het Rijk in het coalitieakkoord voor de komende 10 jaar € 7,5 miljard opgenomen in het Mobiliteitsfonds. Het grootste deel van deze middelen (€ 6 miljard) wordt ingezet voor het ontsluiten van nieuwe woningen in 17 grootchalige woningbouwlocaties. Met de aanwijzing tot GWG werd het mogelijk aanspraak te maken op middelen uit dit Mobiliteitsfonds. We hebben onze inzet voor deze middelen gebaseerd op de Verstedelijkingsstrategie in onze regio en de mobiliteitsmaatregelen die nodig zijn om de groei tot 2030 van onze regio in goede banen te leiden. Dit diende gekoppeld te worden aan een beperkt aantal concrete en grotere woningbouwprojecten. We hebben daarbij gebieden gekozen die een cruciale schakel zijn in de mobiliteitsopgave voor onze regio. Dit zijn Barneveld Noord, Kernhem Noord (Ede), Spoorzone Veenendaal en Ede Zuidoost/Kennisas Ede-Wageningen. Rond de zomer is gewerkt aan een regionaal maatregelenpakket en de financiële doorrekening daarvan. Op 30 september is dit pakket ingediend. Op 14 oktober bent u hier via een raadsinformatiebrief over geïnformeerd.

Versnellingsgelden

De resterende €1,5 miljard van het Rijk voor ontsluiting van nieuwe woningbouwgebieden heeft het Rijk bestemd om gemeenten te helpen bij versnelde bouw van nieuwe woningen door cofinanciering van mobiliteitsmaatregelen, ook buiten de GWG-gebieden. Dit worden de Versnellingsgelden genoemd. Enkele gemeenten binnen Regio Foodvalley hebben aanvragen ingediend bij het Rijk in dit kader. Ook dit draagt bij aan het realiseren van (randvoorwaarden voor) de Verstedelijkingsstrategie. Tijdens het BO MIRT is de definitieve verdeling van deze middelen bekend gemaakt.

BO MIRT 10 november 2022

Tijdens het BO MIRT Oost Nederland hebben de volgende bestuurders afspraken gemaakt:

- minister Hugo de Jonge (Volkshuisvesting en RO)
- minister Mark Harbers (Infrastructuur en Waterstaat)
- staatssecretaris Vivianne Heijnen, (Infrastructuur en Waterstaat)
- gedeputeerde Helga Witjes (Gelderland, mobiliteit)
- gedeputeerde Peter Kerris (Gelderland, wonen)
- gedeputeerde Bert Boerman (Overijssel, mobiliteit)
- gedeputeerde Monique van Haaf (Overijssel, ruimte)
- gedeputeerde Hein Pieper (Waterschap Rijn en IJssel)
- burgemeester Carol van Eert, (voorzitter Bestuurlijk Overleg Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley).

Bestuurlijke afspraken verstedelijking ('Verstedelijkingsakkoord')

Het Rijk (BZK, IenW, EZK en LNV) en regio's (26 gemeenten, provincie Gelderland en Utrecht en drie waterschappen) hanteren de verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley 'Meer landschap, meer stad' als ontwikkelperspectief en de basis voor de verdere samenwerking in het NOVEX-gebied Arnhem Nijmegen Foodvalley. Daarom hebben deze partijen een verstedelijkingsakkoord vastgesteld. Hierin spreken partijen de ambitie af 100.000 woningen (waarvan een groot deel in het betaalbare segment) te realiseren met de bijbehorende en deels randvoorwaardelijke opgaven voor werklocaties, bereikbaarheid, recreatie, klimaat en water, energietransitie, landbouw, stikstof, leefbaarheid, natuur en landschap. Het gaat om 40.000 woningen in Regio Foodvalley en 60.000 woningen in Regio Arnhem Nijmegen.

Het verstedelijkingsakkoord is belangrijk voor Regio Foodvalley omdat we hiermee een langjarige samenwerking met de beide provincies en het rijk aangaan. Deze samenwerking heeft betrekking op de breedte van de Verstedelijkingsstrategie: leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen. Daarbij is afgesproken om deze door te ontwikkelen naar ook energie en landelijk gebied, zodat een echt integraal (NOVEX) programma ontstaat. Met deze samenwerking committeren we langjarig alle overheden die kunnen bijdragen aan oplossingen aan de opgaven in en het ontwikkelperspectief van onze regio.

Als bijlage 2 bij deze brief is het vastgestelde verstedelijkingsakkoord gevoegd. Hierin zijn voor alle bouwstenen de gemaakte afspraken opgenomen. Dit zijn zowel procesafspraken, inhoudelijke als financiële afspraken. Een aantal van deze gemaakte afspraken zijn:

- Rijk en regio's spreken af richting het BO Leefomgeving 2023 het ontwikkelperspectief voor het NOVEX gebied Arnhem-Nijmegen-Foodvalley verder uit te werken in de vorm van een verstedelijkingsprogramma en in samenhang met de opgaven in het landelijke gebied (waaronder het NPLG). Dit programma bestaat uit een fasering en programmering voor de bouwstenen leefomgeving, mobiliteit, economie en wonen.
- We onderzoeken samen de mogelijkheden om koppelingen aan te brengen in de investeringen in het kader van nationale, provinciale, regionale en gemeentelijke programma's waarbij wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendig landelijk gebied en de beoogde ontwikkeling van landschappen in de regio.
- Rijk en regio spreken af samen het proces te starten om te komen tot een MIRT-onderzoek naar de corridor Utrecht-Foodvalley-Arnhem (A12).
- Rijk en regio spreken af om samen het proces te starten om te komen tot een netwerkanalyse 2030-2040 voor regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley. De analyse kan plaatsvinden na afronding van een of meer van de onderzoeken van rijk en regio naar emplacement, vrije spoorkruising in Arnhem-Oost en naar spoorcorridor Utrecht-Arnhem. Tussen Rijk en regio vindt in 2023 alvast afstemming plaats over de scope en methode, waarbij in ieder geval wordt meegenomen:
 - de brede, multimodale bereikbaarheidsopgave;
 - de verstedelijkingsopgave van regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley;
 - de effecten van de groei van het aantal woningen en de economie op de bereikbaarheid van de regio en de samenhang met regionale en nationale mobiliteitsnetwerken.
- We werken op basis van het onderzoek naar het toekomstperspectief voor de regionale economische ontwikkeling van Foodvalley en de Groene Metropoolregio voor het BO MIRT van november 2023 gezamenlijk de programmering uit voor de duurzame, economische ontwikkeling.
- We onderzoeken gezamenlijk in 2023 de mogelijkheden om de hoge milieucategorieën bedrijven te verplaatsen/te bundelen om daarmee potentiële woningbouwlocaties vrij te spelen. We onderzoeken in 2023 gezamenlijk de mogelijkheden om veevoederbedrijven in Foodvalley te bundelen en woningbouwlocaties vrij te spelen in lijn met de motie Geurts (TK 32 847 nr. 890).

Datum: 9-12-2022
Betreft: Uitkomsten BO MIRT 2022

Als onderdeel van de bestuurlijke afspraken zijn ook de eerste financiële afspraken over concrete maatregelen gemaakt. Deze hebben, vanwege de verdeling van de daarvoor bestemde middelen in het Mobiliteitsfonds uitsluitend betrekking op de relatie mobiliteit en woningbouw vóór 2030. Deze afspraken beschrijven we onder de noemer NOVEX Grootchalig Woningbouwgebied Foodvalley.

NOVEX Grootchalig Woningbouwgebied Foodvalley

In het BO MIRT is hierover afgesproken:

- In de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Foodvalley worden tot en met 2030 7.000 woningen gebouwd en mogelijk aanvullend 7.700 woningen na 2030. Ruim de helft van de woningen die tot en met 2030 worden gerealiseerd bevindt zich in het betaalbare segment.
- Het Rijk reserveert middelen voor een mobiliteitspakket voor de ontsluiting van de grootschalige NOVEX-woningbouwlocatie Regio Foodvalley. De bijdrage van het rijk is € 67* miljoen.

De beoogde maatregelen waaraan het Rijk hiermee bijdraagt zijn:

GWG-locatie	Maatregel voor 2030	Toegekende Rijks-cofinanciering (€)*
Barneveld Noord	Ontsluiting wijk Fietsverbinding station Barneveld Noord	17.545.000
Kernhem Noord	Ontsluiting wijk Fietsverbinding centrum	20.570.000
Spoorzone Veenendaal	Ontsluiting spoorzone Hub station Veenendaal Centrum Verbreding rondweg Fietspad centrum - De Klomp	14.520.000
Ede ZO / KennisAs Ede-Wageningen	HOV + ontsluiting Voetgangers en fietsbrug	10.164.000
OV-pakket	HOV-lijn Ede-Veenendaal	4.537.500
TOTAAL		67.336.500

* bedragen zijn inclusief BTW

Rijnbrug

Tijdens het BO MIRT is een aparte afspraak over de Rijnbrug gemaakt. Voor de verbreding van de Rijnbrug bij Rhenen doet het Rijk een lumpsum bijdrage van € 40* miljoen.

Versnellingsgelden

Vanuit Regio Foodvalley zijn de aanvragen van de gemeenten Wageningen en Veenendaal toegekend. Wageningen ontvangt € 3,3* miljoen en Veenendaal € 1,4* rijksbijdrage voor mobiliteitsmaatregelen ten behoeve van lokale woningbouwprojecten. De aanvraag Nijkerk is helaas niet gehonoreerd.

Overige afspraken (BO MIRT Noord West Nederland)

- Rijk en regio bevestigen de urgentie van een snelle realisatie van Knooppunt Hoevelaken (A1/A28) nadat de Raad van State uitspraak gedaan heeft over de ViA15 in relatie tot stikstof. Dit conform de afspraken uit de bestuursovereenkomst en aanvullend gemaakte bestuurlijke afspraken in de Regio Amersfoort.
- Rijk en regio spannen zich in om met nader te bepalen (no-regret) maatregelen de impact van de uitgestelde oplevering van Knooppunt Hoevelaken op te vangen. Identificatie van deze maatregelen vindt plaats binnen de U Ned programmalijnen Korte Termijn Aanpak (KTA) en Aanpak 2030.
- Rijk en regio besluiten, gezien de verwevenheid van de opgave in de Metropoolregio Utrecht, de regio Amersfoort en stad Amersfoort en haar bijbehorende opgave integraal op te nemen in U Ned.

Duiding uitkomsten

- We zijn erg blij met de bijdrage van € 40* miljoen voor de Rijnbrug. Met deze bijdrage van het Rijk komt de verbreding van de Rijnbrug een belangrijke stap dichterbij. Met de verbreding van de Rijnbrug wordt een belangrijke randvoorwaarde in de Verstedelijkingsstrategie ingevuld. De provincies Utrecht en Gelderland gaan met elkaar in overleg om de resterende € 30 miljoen te dekken.
- We zien in de toekenning van € 67* miljoen een erkenning dat er forse investeringen nodig zijn om onze woningbouwopgave (40.000 woningen tot 2040) uit te kunnen voeren.
- Wij zijn voorzichtig positief, omdat we hiermee een eerste start kunnen maken met de woningbouwopgave. Tegelijk heeft de regio nadrukkelijke zorg wanneer we kijken naar de maatregelen die nu gehonoreerd zijn. We constateren dat de maatregelen die nu gehonoreerd zijn direct bijdragen aan de ontsluiting van specifieke woningbouwlocaties, met name in Barneveld, Ede en Veenendaal. De voorgestelde maatregelen die het regionaal mobiliteitsnetwerk verbeteren zijn in belangrijke mate buiten het gehonoreerde pakket gevallen. Dit betekent dat er gebieden zijn in de regio waar ook veel gebouwd wordt, maar waar op dit moment geen geld door het Rijk beschikbaar is gesteld voor mobiliteitsoplossingen. Daarmee komt realisatie van het regionale raamwerk van benodigde mobiliteitsmaatregelen onder druk te staan en gaan knelpunten op middellange termijn ontstaan. De bestuurlijke afspraak om het proces te starten om te komen tot een netwerkanalyse 2030-2040 voor regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley is dan ook belangrijk om te kunnen aantonen waar deze knelpunten gaan ontstaan en hoe deze op termijn op te lossen.
- Hoewel ruim € 107* miljoen veel geld is, weten we tegelijkertijd dat dit bedrag niet voldoende is om alle woningbouwopgaven -zoals die in de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley staan vermeld- uit te kunnen voeren. Laat staan de opgaven zoals we die zien op de andere bouwstenen, zoals leefomgeving en economie. Het Rijk erkent dit ook met zoveel woorden. De komende jaren zullen dus steeds afspraken moeten worden gemaakt om dat wél te kunnen doen. De bestuurlijke afspraken over verstedelijking (het 'verstedelijkingsakkoord') en met name het verstedelijkingsprogramma is daarvoor het belangrijkste hulpmiddel.
- Een besluit door het Rijk over een door de regio ingediend pakket van (randvoorwaardelijke) maatregelen voor de NOVEX / GWG locaties is vooruitgeschoven naar het BO Leefomgeving van het voorjaar van 2023. Voor het kunnen realiseren van een deel van de 7.000 woningen waarover in het BO MIRT afgesproken zijn gemaakt, is een aanvullende rijksbijdrage vanuit het zogenaamde 'gebiedsbudget' van het Rijk nodig. Ook door Regio Foodvalley zijn voorstellen ingediend voor dit gebiedsbudget. BZK en de regio's werken de afspraken voor het gebiedsbudget samen verder uit, zodat -binnen het beschikbare budget- afspraken gemaakt kunnen worden in het BO Leefomgeving van 2023.

* Bedragen zijn inclusief BTW

Vervolgstappen

Uitwerking gebiedsprogramma en verstedelijkingsprogramma

Met alle partijen van de verstedelijkingsstrategie gaan we nu aan de slag om tot gebiedsprogramma's en een verstedelijkingsprogramma te komen. Regio Foodvalley kent met Foodvalley Noord en Foodvalley Zuid twee gebiedsuitwerkingen. In de verdere uitwerking willen we deze zoveel mogelijk als één gebied benaderen. Dat er verschillen bestaan tussen beide gebieden is duidelijk, maar we zijn ervan overtuigd dat de samenhang sterker is. Voor Regio Foodvalley werken we dus toe naar één gezamenlijk gebiedsprogramma, als inbreng voor en uitwerking van het verstedelijkingsprogramma. De aandachtspunten die vanuit de raden zijn meegegeven, betrekken we bij het opstellen van deze programma's. Voor het BO MIRT in het najaar van 2023 moet dit klaar zijn. Het streven is om de raden het concept-gebiedsprogramma voor Regio Foodvalley rond de zomer ter consultatie aan te bieden.

Woondeal

Verdere uitwerking van de kwantitatieve woningbouwafspraken uit het verstedelijkingsakkoord, maar ook de kwalitatieve (met name t.a.v. betaalbaarheid en sociale huur) vindt plaats via de woondeal. Met Regio Foodvalley wordt in een woondeal de woningbouwopgave tot en met 2030 en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden uitgewerkt. Deze woondeal is de basis voor de regionale woningbouwprogrammering in deze periode. Via uw college ontvangt een aparte raadsinformatiebrief over de Woondeal.

Cofinanciering voor Rijksbijdrage

Voor de NOVEX / GWG maatregelen geldt dat er een gelijke mate van cofinanciering door het Rijk wordt gevraagd voor de € 67 miljoen die het Rijk heeft gereserveerd. Betrokken gemeenten en provincies staan hierbij aan de lat voor de maatregelen op hun eigen grondgebied. Voor een aantal (deel)projecten moet ook nog inhoudelijke werkzaamheden worden gestart. Dit betekent dat de gemeenten Barneveld, Ede en Veenendaal en beide provincies voor de cofinanciering van de betreffende maatregelen in de lead zijn. Ten aanzien van de Rijnbrug geldt deze eis niet. De totale benodigde investering voor de Rijnbrug bedraagt € 150 miljoen. Daarvan was € 80 miljoen al aan cofinanciering beschikbaar vanuit de provincies Gelderland en Utrecht en Regio Foodvalley. Met de rijksbijdrage van € 40 miljoen bedraagt het nog resterende bedrag € 30 miljoen. Hierover gaan de provincies Gelderland en Utrecht met elkaar in gesprek.

RES

Vrijwel gelijktijdig met deze brief ontvangt u een informatiebrief over de RES. Hierin wordt aangegeven dat in Regio Foodvalley het bod wordt herbevestigd om in 2030 0,75 TWh aan energie op duurzame wijze op te wekken. Regio Foodvalley zet in op een mix van opwek door wind (25%), zon op veld (35%) en zon op dak (40%). Het realiseren van dit bod zal complexe ruimtelijke afwegingen vragen. Dit onderstreept het belang van nauwere afstemming tussen verstedelijkingsstrategie, het regionaal perspectief voor het landelijk gebied (RPLG) en energie. Dit is ook de reden om in het verstedelijkingsakkoord af te spreken om voor het BO-Leefomgeving van 2024 het verstedelijkingsprogramma te verbinden met het Nationaal Programma Landelijk Gebied, de Regionale Energie Strategieën en maatregelen ten aanzien van de energie-infrastructuur. Zo maken we van dit programma hét integrerende realisatieprogramma voor onze activiteiten in de fysieke leefomgeving.

Continuering van lobby

De afspraken die in het BO MIRT zijn gemaakt, zien wij als een eerste en goede stap. Tegelijkertijd weten wij, en met ons de beide provincies, dat er meer nodig is om ervoor te zorgen dat woningbouwgebieden en bedrijven in de hele regio goed bereikbaar zijn. Dat er meer nodig is om het landschap, de leefomgeving en de economie te versterken. We zijn blij met de gemaakte afspraken en tegelijkertijd blijven we ons inzetten om aanvullende afspraken te maken om de verstedelijkingsstrategie te realiseren.

Datum: 9-12-2022
Betreft: Uitkomsten BO MIRT 2022

Tot slot

We zijn de Verstedelijkingsstrategie ingegaan vanuit de wens om met het Rijk in gesprek te komen over onze opgaven. We constateren dat we inmiddels op het punt zijn dat we een volwaardige gesprekspartner zijn. Gezamenlijk en regionaal optrekken heeft hier concrete vruchten opgeleverd. Tegelijk constateren we dat we er nog heel veel te doen is. Dit roept ook de vraag op: hoe gaan we dit met elkaar doen? De fase die nu aanbreekt vormt daarmee ook de start voor deze gezamenlijke zoektocht om te komen tot een robuuste samenwerkingsstructuur met recht aan ieders rol en verantwoordelijkheden. Dat werken we gezamenlijk verder uit.

Met vriendelijke groet,
namens algemeen bestuur Regio Foodvalley,

Arjen Droog,
directeur

René Verhulst,
voorzitter

Bijlage: 1. Overzicht moties en amendementen raden Regio Foodvalley
 2. Verstedelijkingsakkoord d.d. 14 november 2022

